

Welke inzet hebben de verkiezingen van 2014 in Vlaanderen?

Herwig Lerouge

Na de verkiezingsoverwinning van de N-VA in 2010 en de peilingen kijkt iedereen vandaag uit naar mei 2014. Wordt de N-VA incontournable en staat de splitsing van België op het spel? Of komt er een periode van communautaire kalmte dank zij de nieuwe staatshervorming? Hoe staan de verschillende partijen in België er tegenover? Hoe gaan zij naar de verkiezingen?

Na jarenlange propaganda over ‘België, dat de vooruitgang in Vlaanderen afremt’ en over ‘die Waalse profiteurs’ zijn de nationalisten in Vlaanderen erin geslaagd te laten geloven dat een verdere versterking van de regio’s ten koste van de federale overheid absoluut noodzakelijk is. Zeker Vlaams Belang en N-VA maar ook Open VLD, CD&V en SP.A wilden in 2010 geen regering zonder een vette communautaire vis op hun bord. Ze hadden daar meer dan een jaar politieke crisis voor over.

Vandaag is de nieuwe staatshervorming, de zesde en zeker niet de laatste in uitvoering. Vlaams Belang en N-VA zijn nu al duidelijk; het is niet genoeg. Voor hen moet het volgende Vlaams Parlement de onafhankelijkheid van Vlaanderen uitroepen en onderhandelingen starten met de Franstaligen over wat zij de boedelscheiding noemen.

N-VA spuit mist over einddoel

De N-VA wil ‘confederalisme’ en zal begin volgend jaar een congres wijden aan wat dat nu eigenlijk betekent. Een onafhankelijk Vlaanderen heeft geen draagvlak en dus moet het omfloerst gebracht worden. Dat zei ondervoorzitter Ben Weyts begin dit jaar.^[1] Hij is de man die begin volgend jaar het partijcongres van de N-VA over confederalisme zal leiden. Daaruit blijkt dat zijn gewicht in de partij groeit.

Twijfel is onmogelijk: confederalisme is een rookgordijn waarachter de splitsing van het land schuilt en het thema zal bij een N-VA overwinning opnieuw centraal staan. Diezelfde Weyts: “Wij zetten in op confederalisme. Eind dit jaar houden we een groot congres. Dat zal bepalen waarvoor de federale staat nog bevoegd kan en mag zijn. Worden we soft? Vergis u niet: confederalisme is onze weg naar onafhankelijkheid.”^[2]

Op haar homepage werft de partij leden met het argument: “Elk N-VA-engagement maakt het ons mogelijk om verder te bouwen aan een onafhankelijk Vlaanderen en een sociale, democratische en rechtvaardige samenleving!”^[3]

De N-VA redeneert in alle deeldiscussies vanuit de splitsing van België. N-VA-kopstukken Weyts en Jambon veroordeelden een paar maanden geleden de huidige splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde als nadelig “...in het geval van splitsing van België. Halle-Vilvoorde is een van de rijkste arrondissementen van het hele land. Als België uiteenvalt en het komt tot een internationale arbitrage, kunnen de Franstaligen een claim leggen op Halle-Vilvoorde. En dan hebben de Franstaligen een sterk argument voor hun stelling dat dit gebied toch niet écht tot Vlaanderen behoort, dat uit de wetgeving blijkt dat het eigenlijk een gebied is met zwaar tweetalig profiel.”^[4]

Toen hen de vraag werd gesteld: “Is dat het N-VA-perspectief: eindelijk uitzicht op de finale onderhandelingen over België?” antwoordden ze: “Waarom niet?” Volgende vraag: “Via eenzijdige stappen vanuit het Vlaams parlement en de Vlaamse regering?” En hun antwoord: “Ik denk inderdaad dat we in 2014 eerst in onze eigen democratie, dus in Vlaanderen, het laken naar ons toe moeten trekken en van daaruit de federale gesprekken aanvatten. Dan spreek je vanuit een heel andere machtspositie dan vandaag.”^[5]

In maart 2013 pleitte Geert Bourgeois (N-VA) voor een totale autonomie, inclusief de splitsing van de sociale zekerheid én de staatsschuld en weigerde Brussel op te geven. Bourgeois hoopte op 40 procent bij de verkiezingen van volgend jaar, om zo zijn wil te kunnen opdringen. [\[6\]](#) Hij noemt dat ‘confederalisme’, maar iedereen begreep het als een pleidooi voor onafhankelijkheid.

Brusselse apartheid in een confederaal België

Brussel is de achillespees van de nationalisten. “Elke discussie over de staatsstructuur en over economie, loopt vast op steeds weer dezelfde vraag: wat met Brussel?”, zei Bart De Wever onlangs in een speech voor de Brusselse afdeling van de werkgeversorganisatie Voka. [\[7\]](#)

Daarom werkt de N-VA hard aan haar standpunten over Brussel. Maar er kwam enkel apartheid uit de bus. Dat blijkt uit de voorbereiding voor het N-VA-congres van begin volgend jaar door de studiedienst van de partij.

“Confederalisme, zegt de coördinator van de N-VA-studiedienst Sander Loones, betekent een verhuis van bevoegdheden als de sociale zekerheid, fiscaliteit en het arbeidsmarktbeleid naar de deelstaten. (...) ...in een Belgische staat waar de sociale zekerheid, en dus ook het kindergeld, naar de deelstaten zou verhuizen, zit de Brusselaar met een probleem. De sociale zekerheid is immers een gemeenschapsbevoegdheid, wat betekent dat de gemeenschappen bepalen hoeveel jij bij de geboorte van je eerste en al je volgende kinderen maandelijks ontvangt. Brussel is geen aparte gemeenschap. Een inwoner van Brussel zou moeten kiezen voor ‘Vlaams’ kindergeld of ‘Frans’ kindergeld. Een keuze tussen gemeenschappen dus. (...) Ofwel creëer je een Brusselse sociale zekerheid ofwel kom je uit bij een systeem dat gemeenschapskeuze wordt genoemd.” Voor de N-VA is dat onmogelijk omdat het Brussel versterkt als aparte entiteit binnen België. In een (...) confederale staat, waar ook de sociale zekerheid gesplitst is, zou de Brusselaar kunnen kiezen voor de Vlaamse of de Franstalige Gemeenschap. Loones: “We moeten een logisch pakket aan bevoegdheden samenstellen.” Brussel als een soort Europees district dat gezamenlijk beheerd wordt door de Vlaamse en Franstalige deelstaten en waar de inwoners eens en voor altijd moeten kiezen of ze Vlaming of Franstalig zijn en daar dan ook de gevolgen moeten van dragen. Een stad met twee soorten kindergeld, twee soorten werkloosheidsuitkeringen en terugbetaling bij ziekte of hospitalisatie. En dus ook hospitalen ‘enkel voor Vlamingen’ en andere ‘enkel voor Franstaligen’. [\[8\]](#)

Vlaamse patroons: sociale afbraak moet sneller

Rond het nut van een nieuwe nog verdergaande staatshervorming zijn de Vlaamse patroons verdeeld. De schrik voor een nieuwe politieke crisis zit er in en de exportgerichte sectoren vrezen het verlies van de handelsmerken België en Brussel.

Steeds meer onder hen zien in De Wever wel de man die een einde kan maken aan de ‘marxistische’ regering-Di Rupo, die teveel zwicht voor ‘de dictatuur van de vakbonden’. Zeker bij de kmo’s. Een enquête van Unizo zegt dat 85 procent van de ondernemers zich gevisieerd voelt door de regering Di Rupo. Bijna 80 procent ziet de federale ploeg na de verkiezingen van volgend jaar liever niet terugkomen. [\[9\]](#)

Maar ook bij de CEO’s van de Vlaamse multinationals gaan sommigen zeer ver in hun eisen voor sociale en democratische afbraak. Julien De Wilde, voorzitter van Agfa-Gevaert en Nyrstar en voormalige CEO van Bekaert, vindt dat er niets af kan voor het eenheidsstatuut van bedienden en arbeiders. “De vakbonden zeggen dat het eenheidsstatuut de loonkosten slechts met 0,12 procent zal opdrijven. Op een moment dat iedereen het erover eens is dat de loonkosten te hoog zijn, vinden zij een verhoging niet meer erg.” [\[10\]](#)

Zijn haar komt overeen als hij “de retoriek hoort, zoals 150.000 banen beloven met de 13 miljard euro die we uit fraudebestrijding halen. Dat houdt geen steek. Dat is mensen tegen elkaar opzetten.”[\[11\]](#)

Hij wil een regering zoals die van Schröder in het Duitsland van Hartz 4 die “extra middelen heeft vrijgemaakt dankzij structurele maatregelen zoals de verhoogde flexibiliteit van de arbeidsmarkt, de bevrozing van de lonen voor een langere periode en pensioenaanpassingen.”[\[12\]](#)

Deze uitspraken komen na deze van Adecco-topman Patrick De Maeseneire. Die riep de bedrijven op om België te verlaten. En Luc Bertrand, van de holding Ackermans & van Haaren haalde uit naar de ‘marxistische praktijken’ van de regering-Di Rupo. Zelfs baggerbaron De Nul krijgt instemming van veel patroons rond het te grote overheidsbeslag, het immigratiebeleid en de te lakse houding tegenover de werklozen. Marc Coucke, de CEO van Omega Pharma, reageerde: “Bij de onderhandelingen voor het volgende regeerakkoord moet elke dag starten met het voorlezen van de brief van Jan De Nul.”[\[13\]](#)

Volgens Michel Delbaere, de voorzitter van Voka, vraagt De Nul “om te doen wat nodig is”. Hij wil het overheidsbeslag[\[14\]](#) terugdringen van 54 procent van het bbp tot 50 procent. Dan komt er 15 tot 16 miljard euro vrij. De werknemers kunnen bijdragen door in te stemmen met de verhoging van de daadwerkelijke pensioenleeftijd van 58 naar 65 jaar. Alles samen is dat bijna 30 miljard euro die ter beschikking komt om zuurstof te geven aan de economie. Er moet een lastenverlaging komen van ten minste 5 procent.

Voor hem is het duidelijk wat er moet gebeuren: we hebben een regering nodig die niet gegijzeld wordt door de strijd bare vakbonden en de PVDA. De vakbonden moeten bij hun leest blijven. “We hebben democratisch verkozen politici die hun verantwoordelijkheid moeten nemen. (...) We moeten los van de Waalse vakbonden die door de PVDA geïnfiltrerd worden. In Vlaanderen wordt het sociaal overleg op een andere manier gevoerd dan in Wallonië, zeker met de sloganske taal van extreemlinks.”[\[15\]](#)

Daarmee zit hij op de golflengte van Julien De Wilde, de voorzitter van Agfa-Gevaert. Die wil ook nog wel vakbonden maar dan van het soort dat niet opkomt voor de belangen van de hele werkende bevolking maar die “met de bedrijven meedenkt over de strategie en de uitwerking ervan. Eén vakbond per industrietak. Wat kan een CEO zich meer wensen dan samen te werken met een vakbondsafgevaardigde die meedenkt over hoe het bedrijf het nog beter kan doen? Eén vakbond mag zoals in Duitsland *Mitbestimmung* hebben. Maar met drie vakbonden die vooral proberen elkaar de loef af te steken, kunnen we daar nooit in slagen.”[\[16\]](#)

Als het kan zonder nieuw communautair avontuur

Een versnelde sociale afbraak is de prioriteit. En dan is een nieuw communautair avontuur niet echt gewenst. De Vlaamse Katholieke Werkgevers bijvoorbeeld vinden dat arbeidsrecht, sociale zekerheid en loonkosten federaal moeten blijven en dat een ééngemaakt beleid onvermijdelijk is. Ze vinden ook dat hoe meer men regionaliseert, hoe meer divergentie men gaat creëren. Wanneer maatregelen haaks op elkaar beginnen te staan, gaat de efficiëntie eronder lijden. Het is volgens hen gemakkelijker om zaken federaal – ‘aan de bron’ – te regelen.[\[17\]](#)

Patroons kiezen altijd eieren voor hun geld. Didier Reynders (MR) verwoordt het standpunt van een deel van het exportpatronaat: “Men geeft er zich meer en meer rekenschap van dat men in het buitenland twee merken kan uitspelen: België aan de ene kant, Brussel aan de andere kant. Soms bestaat er nog een wil om onderscheiden evenementen te

organiseren, om ieder in zijn hoekje te verkopen. De Vlamingen laten het trouwens niet na om het woord België te gebruiken wanneer hen dat past en ze herinneren eraan dat Brussel hun hoofdstad is. In het Zuiden van het land durft men het Belgische merk niet gebruiken. Brussel is niet de hoofdstad van Wallonië maar Brussel is de toegangspoort voor heel wat zaken. Men moet voor alles denken aan de economische weerslag.”[\[18\]](#)

Daarenboven is de Vlaamse economie sterk getroffen door de crisis. De werkgelegenheid in de Vlaamse kmo's daalt. Het aantal startende ondernemers in Vlaanderen daalt. En de aanwervingsprognoses in de Vlaamse bedrijven staan op het laagste peil in tien jaar. Sinds 2008 ging er in de Vlaamse kmo's 5,75 procent van alle jobs verloren. In de industriële sectoren was er een verlies van meer dan 10 procent. De Vlaamse bouwbedrijven zeggen in de laatste twaalf maanden ongeveer 3.000 jobs te hebben verloren, onder meer doordat de gemeenten veel minder geld hebben uitgetrokken voor wegenwerken.[\[19\]](#)

Er moet dus snel gehandeld worden: geen maandenlange politieke crisis voor een nieuwe staatshervorming en snel de bevoegdheden, die de deelstaten via de huidige staatshervorming krijgen, invullen op een voor het patronaat voordelige wijze. Nu de deelstaten bevoegd worden voor de arbeidsmarkt en het doelgroepenbeleid (concreet lastenverlaging en andere voordelen voor de patroons die bepaalde groepen werklozen aanwerven, controle van de werkzoekenden...) hopen ze in de eerste plaats voor die bevoegdheden hun visie op te dringen. Daarvoor hebben ze de staatshervorming gesteund en gepropageerd.

De Vlaamse patroons willen nu ook stappen zetten in de regionalisering van de sociale relaties op die vlakken en echte Vlaamse sociale akkoorden afsluiten. Ze hopen daarbij tegenover een verzwakte arbeidersbeweging te staan en sneller de geplande sociale afbraak door te voeren.

Zelfs Voka en Unizo vinden dat de oppositie van de N-VA tegen de huidige staatshervorming soms te ver gaat. Ze scharen zich bijvoorbeeld achter de Brusselse Hoofdstedelijke Gemeenschap die door de staatshervorming in het leven is geroepen. Doel is de samenwerking tussen Brussel en zijn hinterland in Vlaams- en Waals-Brabant te versterken. Voka ziet geen graten in de juridische vertegenwoordiging van gemeenten en gewesten in het nieuwe overlegorgaan. Ze zet zich daarmee uitdrukkelijk af tegen de voorstellen van de N-VA om het nieuwe overlegplatform te boycotten omdat de constructie tot doel heeft de Franstaligen uitzicht te bieden op een uitbreiding van het Brussels gewest. Dit “gaat in tegen de ondernemerslogica”, zegt ook Unizo. Die logica vraagt net om nauwere samenwerking tussen Brussel en zijn hinterland, zeker op vlak van werk, economie, mobiliteit en ruimtelijke ordening.[\[20\]](#)

Vandaag is de eerste bekommernis van het Vlaams patronaat om ook op federaal vlak een rechtser meerderheid te bekomen. Natuurlijk vinden de meeste patroons (ook talrijke Waalse) De Wever een geschikte man om hun plannen ook op federaal vlak te realiseren. Hij deelt hun ideeën, dat is bekend. De Wever sprong De Nul onmiddellijk bij: “Hij zegt het ongezoeten, maar ik hoor ook niet anders. Het is niet meer houdbaar. De realiteit is wat De Nul zegt... Als de N-VA in de federale regering komt, moet het overheidsbeslag weer onder 50 procent van het bbp belanden.” De N-VA vindt ook de Belgische minimumlonen te hoog. De partij vindt het onbegrijpelijk dat de achterstand inzake minimumlonen voor jongeren binnenkort wordt weggewerkt.[\[21\]](#)

Op een studiedag over het arbeidsmarktbeleid pleitte de N-VA er ook voor om het zwaartepunt van het sociaal overleg te verleggen van het nationale niveau naar het niveau van de bedrijven en sectoren. Daarnaast wil de partij ook af van de automatische loonindex en de deur openzetten voor mini-jobs.[\[22\]](#) Voka en co kunnen hier volledig mee instemmen.

N-VA voor moeilijke keuze

Maar indien de N-VA vasthoudt aan haar eis voor een verdere splitsing na 2014, dreigt ze geïsoleerd te raken. Tot nu toe wilde de N-VA eerst de Vlaamse regering vormen om vanuit die regering samen met CD&V en Open VLD – haar (confederale) eisen federaal op tafel te leggen. Deze opstelling heeft ook een strategisch doel: als de N-VA de grootste partij van Vlaanderen wordt heeft ze recht op het leiderschap van de Vlaamse regering. Een unieke kans om via de Vlaamse regering het confederale pad op te gaan.

Een jaar geleden hoopte de N-VA nog op een zodanige verkiezingsoverwinning voor het Vlaams Parlement dat ze in 2014 *incontournable* zou worden bij de vorming van de volgende Vlaamse regering. Dat is nodig om te vermijden dat er een Vlaamse meerderheid zou worden gevormd zonder de N-VA. Indien dat zou kunnen, zal dat waarschijnlijk ook gebeuren, zegt Bart Maddens, de huisstrateg van de partij.^[23] De andere Vlaamse meerderheidspartijen zijn geen voorstander van een nieuwe grote staatshervorming. Ze willen ook af van de huidige constructie, waarbij de N-VA wel in de Vlaamse maar niet in de federale regering zit. Ze willen niet dat de Vlaamse minister-president (N-VA) het vijf jaar lang de federale regering (geleid door PS of CD&V) moeilijk kan maken. Dus is hun strategie: eerst de federale regering vormen. Het streven naar symmetrische regeringen maakt dan ook de kans kleiner dat de N-VA tot de Vlaamse regering kan toetreden.

Maar Open VLD, CD&V en SP.A kunnen niet om N-VA heen als die partij samen met Vlaams Belang 63 (van de 124) zetels haalt. Met 61 of 62 hebben die twee een blokkeringsminderheid. Dan kan er geen meerderheid gevormd worden zonder N-VA. Bij 61 zetels worden de traditionele partijen afhankelijk van de enige Franstalige verkozenen in het Vlaams Parlement.

Maar daarvoor zal de N-VA nog fors moeten vooruitgaan. De uitslag van de provincieraadsverkiezingen van 2012 laat haar in ieder geval niet toe om die meerderheid te halen. Een simulatie van de zetelverdeling op basis van het resultaat van de provincieraadsverkiezingen toont 39 zetels voor de N-VA en 10 voor het Vlaams Belang. Samengeteld levert dat 49 zetels op. Dat is nog ver af van de 61. Dat de partij bij de volgende verkiezingen nog kan vooruitgaan is zeker niet uitgesloten. Maar deze nieuwe overwinning zou heel bitter kunnen smaken indien ze niet groot genoeg is om deel uit te maken van de Vlaamse regering. Daarom spreekt Bourgeois van minstens 40 procent halen. Pas dan kan hij minister-president van Vlaanderen worden. Kris Peeters wil niet als minister in de Vlaamse regering blijven. Dat zou nochtans de enige optie zijn bij een overwinning van de N-VA. Ofwel houdt de CD&V de N-VA uit de regering ofwel gaat Peeters naar het federaal niveau.

CD&V in de aanval

CD&V-voorzitter Wouter Beke verwierpt het N-VA-plan om eerst de Vlaamse regering te vormen en vanuit die regering de confederale eisen federaal op tafel te leggen. Wie een nieuwe staatshervorming wil, zal dat federaal moeten bekomen, zegt hij. En een nieuwe staatshervorming is voor CD&V niet nodig. Al in januari zei CD&V dat. Ook voor Open VLD hoeft het niet. Om ze ooit zo ver te krijgen zal de N-VA zwaar moeten scoren.

CD&V heeft sinds kort een offensieve strategie uitgewerkt tegen de N-VA: het samenwerkingsfederalisme in plaats van het conflictfederalisme van N-VA. Dat is nieuw. Kris Peeters, CD&V-kopman voor de Vlaamse én federale verkiezingen van 2014 maakt daar deel van uit. Peeters heeft de federale regering en ook de Waalse en Brusselse deelregeringen een competitiviteitspact voorgesteld. Daarmee wil hij een antwoord bieden op de roep van de patroons in Vlaanderen en op de vraag van de federale regering aan de deelstaten om bij te dragen aan de begrotingsinspanningen. Tot voor kort wou de Vlaamse regering niet verder gaan dan het bereiken van het begrotingsevenwicht. In naam daarvan wees men alle federale vragen af om bijvoorbeeld bij te dragen aan de pensioenen van de Vlaamse ambtenaren of het aanleggen van een grotere

reserve om de Belgische schuld te drukken. Peeters wil nu wel meebetalen voor het globale budget van België en het Vlaams budgettaire evenwicht zelfs in vraag stellen. “Als er Europese boetes komen voor het niet respecteren van het budgettaire pad, zal ook Vlaanderen daar de gevolgen van dragen”, zegt Peeters vandaag.^[24] Maar in ruil wil hij nu, niet over 2 jaar, van de federale regering twee procent loonlastenverlaging. Hij stelt een ‘competitiviteits- en werkpact’ voor met drie onderdelen: de loon- en energiekosten omlaag krijgen, de investeringen in de economie aanmoedigen en de lokale overheden aanmoedigen om hun investeringen op peil te houden. De boodschap is duidelijk: CD&V is de partij die resultaten boekt door met anderen akkoorden te sluiten en wat N-VA doet, – niet samenwerken –, is nefast voor de Vlaamse bedrijven. Dat is een verandering van de strategie van de CD&V.

CD&V wil van de verkiezingscampagne een duel maken van Peeters tegen De Wever met als thema: we hebben een goede staatshervorming achter de rug, er is nu een zekere communautaire vrede. Nu geen verdere avonturen, we gaan de crisis aanpakken. Als we door samenwerking de loonlast verlagen, heeft dat meer impact op de Vlaamse bedrijven dan tien Vlaanderen in Actie-plannen. Peeters wil samen werken met de federale overheid en zo resultaten boeken, die ook goed zijn voor de Vlaamse patroons. Dat is efficiënter en effectiever dan, zoals De Wever doet, strijden tegen de federale overheid, en niets binnen halen, zegt hij. De vraag is alleen of de Waalse en Brusselse regeringen (kunnen) meedoen en of Di Rupo, na alle miljarden die het patronaat van zijn regering al kreeg, nog een loonlastenverlaging kan weggeven.

Splitst N-VA nu ?

De nieuwe strategie van CD&V zorgt voor problemen bij de N-VA. Dat blijkt uit een incident tussen Peeters en zijn minister van begroting Muyters (N-VA). Die had gezegd dat hij niet van plan is om met Vlaamse middelen de federale begroting te depanneren of een federale loonlastenverlaging te betalen. Dan moeten ze ons maar eerst die bevoegdheid over de lonen geven, aldus Muyters. Vlaanderen kan bovendien al een en ander doen met de eigen bevoegdheden, luidde het. Zo zette hij de zevende staatshervorming weer op de agenda. Peeters *was not amused*. “We moeten eerst samen met de federale regering en de andere regio’s bekijken welke maatregelen we inhoudelijk kunnen nemen om de concurrentiekracht te verhogen. Pas dan zullen we zien wie wat betaalt”, aldus Peeters. Hij voegde eraan toe dat de Vlaamse regering de uitgangspunten voor een intergouvernementeel competitiviteitspact heeft goedgekeurd. Het leek er op dat N-VA het pact wilde blokkeren, en de beeldvorming draaide negatief uit: de staatshervormingsfetisjisten van N-VA laten voor hun obsessie de ondernemers in de steek. Volgens Carl Devos, politoloog aan de Gentse Universiteit, begreep N-VA dat haar verzet onredelijk overkwam en stuurde de partij haar communicatie bij. Maar het beeld was gemaakt: van N-VA mag Vlaanderen geen extra inspanningen doen als die de federale regering enigszins kan helpen, zelfs al stroomt het voordeel via loonlastverlaging naar de Vlaamse patroons terug. N-VA zat gevangen: toegeven aan Peeters zou de eigen Vlaamse lijn ondermijnen en ook de eigen federale oppositie niet meteen helpen; weigeren komt over als onredelijk, een lastenverlaging laten liggen wegens obsessief verzet tegen Di Rupo I.^[25] En als ze eraan meewerkt helpt ze de kiescampagne van Peeters.

Wellicht daarom communiceert de partij nu dat ze toch in de federale regering wil. Dat heet “in zee met partners die het overheidsbeslag willen afbouwen”.^[26] De strategie wordt voortdurend aangepast onder druk van het Vlaams patronaat dat geen nieuwe lange crisis wil en een kortatere sociale afbraak en op basis van peilingen waaruit blijkt dat twee op de drie Vlamingen vindt dat N-VA in de federale regering moet als ze de grootste wordt. Maar ook door de gewijzigde opstelling van de andere Vlaamse regeringspartijen.

Zelfs Bart Maddens vindt dat er nog een andere mogelijkheid is die we niet helemaal mogen uitsluiten. De N-VA kan de staatshervorming even links laten liggen en met de MR een rechtse federale regering vormen. Dat zou een regering zijn zonder de PS en allicht zonder meerderheid in Franstalig België. Dit zou betekenen dat de N-VA zich de Reynders-doctrine

van 2007 eigen maakt: “een regering zonder de PS is al een staatshervorming op zich” [\[27\]](#) Want dan worden de Vlaamse patroons op hun wenken bediend door de federale regering.

Sommigen bij de N-VA blijven overtuigd dat de weigering om Vlaams geld te voorzien voor de vermindering van de federale schuld, de partij stemmen doet winnen. Diegenen die de communautaire zaak prioritair achten (de groep Bourgeois-Weyts) staan tegenover diegenen die in de huidige omstandigheden de neoliberale economische koers belangrijker vinden en daarvoor wat minder staatshervorming erbij nemen. Er zijn er ook die een allen-tegen-één-koers opzoeken en anderen die dat willen vermijden.

De Wever wil vooral af van het terechte imago van de man die uit nationalisme zijn hand niet omdraait voor opnieuw 500 dagen crisis. Nu zegt hij dat een zevende staatshervorming niet meer hoeft. “We willen na de verkiezingen onze verantwoordelijkheid nemen op alle niveaus. Maar niet om een nieuwe staatshervorming te sluiten.” N-VA wil nu op federaal vlak onderhandelen volgens artikel 35 van de Grondwet, om te bepalen wat we nog samen doen. Hij wil “op sociaal-economisch vlak geen dag verloren zien gaan” [\[28\]](#)

2014: wie moet de crisis betalen?

Het is dus mogelijk dat N-VA er niet in slaagt om van 2014 een nieuwe slag om de splitsing van België te maken. De traditionele partijen willen de bestrijding van de crisis als hoofdpunt en dat is een positieve zaak. Deze staatshervorming is niet positief, maar een verkiezingscampagne rond het thema van de splitsing van het land zou dramatisch zijn voor het bewustzijn van de mensen en voor de slagkracht van de arbeidersbeweging.

De traditionele partijen zullen wellicht oproepen om allen achter hen te gaan staan tegen het N-VA-gevaar. Wie dat niet doet zal wellicht als ‘objectieve bondgenoot’ van de N-VA worden bestempeld. CD&V doet nu zijn best om zijn ACW-vleugel achter boegbeeld Peeters te krijgen. De basis van die partij bestaat hoofdzakelijk nog uit het ACW. Vandaar het ‘moedige midden’ van Beke dat terug het Rijnlandmodel verdedigt. Hij bekritiseert er de idee van de ‘persoonlijke verantwoordelijkheid’ van Dalrymple (De Wever), die armen op hun eigen verantwoordelijkheid wijst zonder rekening te houden met de situatie waarin een persoon zich bevindt. De verwijzing naar het Rijnlandmodel, dat ‘zorgt voor sociale bijsturing, waar een sterk middenveld primeert en waar waarden zoals solidariteit hoog in het vaandel gedragen wordt’ is de strategie om het ACW opnieuw de straat op te krijgen voor de verkiezingen. Maar wie nog een beetje geheugen heeft, weet dat diezelfde Peeters nog geen jaar geleden datzelfde model heeft begraven: “Het Rijnlandmodel heeft vruchten afgeworpen voor Vlaanderen en Nederland, maar heeft zijn beste tijd gehad. De CD&V’er maakt daarmee komaf met de erfenis van zijn partijgenoot en voormalig premier Yves Leterme, een sterke voorstander van het Rijnlandmodel.” [\[29\]](#)

In de verkiezingscampagne zullen PS en SP.A laten uitschijnen dat ze in tegenstelling tot De Wever ‘tegen harde besparingen, tegen het Duits model en tegen Duitse mini-jobs zijn’. Dat is dan wel niet gebleken uit hun daden zowel in de federale regering (loonstop, afbouw openbare diensten, degressiviteit werkloosheidsuitkeringen, GAS-boetes voor 14-jarigen, afbouw rechtshulp enz.), als in de gewestregeringen. Overigens, het Duitse model en de Duitse mini-jobs werden ingevoerd onder de Duitse sociaaldemocraat Schröder. En in Frankrijk en Nederland duwen de PS en de sociaaldemocratische PvdA de zwaarste besparingen door.

Wat men van deze verlinksing in woorden mag verwachten is vandaag in Nederland en Frankrijk te zien. Daar hebben de socialistische partijen in de verkiezingscampagne erg linkse taal gebruikt om Mélenchon (FdG) en Roemer (SP) af te houden, maar alle beloftes zijn in een recordtempo verbroken.

In Nederland volgt de ene zware besparingsoperatie de andere op. Het kabinet ontmantelt de ouderenzorg; de marktwerking in de zorg gaat in de hoogste versnelling door. Het gevangeniswezen wordt deels geprivatiseerd. De studiefinanciering wordt afgeschaft, het sociaal minimum gaat omlaag en de sociale werkvoorziening wordt afgebroken.

Net zoals bij de gemeenteraadsverkiezingen kan er slechts een krachtdadige oppositie komen tegen het rechts beleid als de echte linkerzijde wordt versterkt.

Herwig Lerouge (herwig.lerouge at teledisnet.be) is hoofdredacteur van Marxistische Studies. Hij is een expert in het nationalisme.

[1] *Metro*, Ben Weyts, “Er is geen draagvlak voor de Vlaamse onafhankelijkheid”, 5 januari 2013.

[2] Idem.

[3] Zie: <http://www.n-va.be/word-lid>.

[4] *Knack*, N-VA grijpt de macht, 4 juli 2012. Zie: <http://www.knack.be/nieuws/belgie/n-va-grijpt-de-macht/article-400013064...>

[5] Idem.

[6] *De Standaard*, interview G. Bourgeois, “N-VA eist volledige autonomie”, 16 maart 2013.

[7] Bart De Wever, *De Brusselse paradox: hoofdstad à part entière*, 22 maart 2013. Zie: http://www.voka.be/media/53430/combru_2012_vjl_toespraak_bart_de_wever.pdf.

[8] Eveline Vergauwen, *Het Ministerie*, onlinemagazine van de studenten master journalistiek van de Erasmushogeschool Brussel, N-VA-studiedienst bereidt een visie voor op Brussel in een confederaal België. <http://het-ministerie.squarespace.com/n-va-moet-brusselse-knoop-in-aanlo...>. Geraadpleegd op 24 juli 2013.

[9] Unizo, *UNIZO-enquête bij 3.094 ondernemers: Acht op tien ondernemers wil geen Di Rupo II*, 30 mei 2013. Zie: <http://www.unizo.be/uwzaakleiden/viewobj.jsp?id=402583>

[10] *Trends*, Interview met Julien De Wilde: “De vakbonden weten niet wat wereldwijde concurrentie betekent”, 1 juni 2013.

[11] Idem.

[12] Idem.

[13] Marc Coucke, op Twitter, geciteerd in *De Tijd* van 22 juni 2013. Zie: http://www.tijd.be/nieuws/politiek_economie_economie/De_Nul_is_ongezoute...

[14] Overheidsbeslag verminderen, de staat ontvetten: het zijn allemaal termen die uitgevonden zijn om de bijdrage van de bedrijfswinsten en de kapitaalbezitters aan de uitbouw van goede en betaalbare sociale voorzieningen, onderwijs, openbare diensten en leefbare pensioenen te verminderen. *Tant pis* als dan schoolgeld wordt gevraagd, of meer remgeld bij de dokter of duurdere treinbiljetten of als je een privé-pensioen nodig hebt om te overleven. Voor die categorie van de bevolking zal dat geen probleem zijn.

[15] *De Tijd*, 22 juni 2013. Zie: http://www.tijd.be/nieuws/politiek_economie_economie/De_Nul_is_ongezoute....

[16] Idem.

[17] <http://www.jobat.be/nl/artikels/het-vlinderakkoord-van-di-rupo-i-regionalisering-is-geen-doel-op-zich/>

[18] *La Libre*, “Reynders: Deux marques comptent: Belgium et Brussels”, 10 juni 2013. Zie: <http://www.lalibre.be/economie/actualite/reynders-deux-marques-comptent-...>

[19] *De Standaard*, 19 juni 2013.

[20] *Belga*, 31 januari 2013.

[21] *De Tijd*, 18 januari 2013.

[22] *Gazet van Antwerpen*, 15 juni 2014.

[23] Bart Maddens, *De kans op een V-meerderheid in 2014*. Zie: https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/397107/1/De_Redactie-2013...

[24] *Het Laatste Nieuws*, Regeringen gaan werk- en competitiviteitspact sluiten, 18 juni 2013. Zie: <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/1654106/2013/06/1...>

[25] Carl Devos, *Minimalisten versus maximalisten*, 29 juni 2013.
Zie: http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/130629_opinie_CarlDevos_minimalisten_standard.

[26] *Radio Een*, De Wever: “Zevende staatshervorming hoeft niet meer”, 10 juli 2013. Zie: http://www.vandaag.be/binnenland/130203_de-wever-zevende-staatshervormin...

[27] Bart Maddens, *Kroniek van een aangekondigde nederlaag*, 15 oktober 2012. Zie: <http://opinie.deredactie.be/2012/10/15/kroniek-van-een-aangekondigde-ned...>

[28] *Radio Een*, op.cit.

[29] *De Tijd*, Kris Peeters begraaft Rijnlandmodel, 12 maart 2013. Zie: http://www.krispeeters.be/sites/kp.warp.be/files/tijd_nieuw_model_voor_d...